

Zedendelinquentie

Soorten, voorkomen en
behandeling

Zedendelinquentie

Soorten, voorkomen en
behandeling

Guido Blondelle

Auteur: Guido Blondelle

ISBN: 9789402133462

© Guido Blondelle

Inhoudstabel

VOORWOORD

0. INLEIDING	15
1. SEKSUELE DELICTEN	17
1.1.Seksueel Misbruik	
1.2. Seksueel Misbruik van Volwassenen	28
1.3. Verkrachting	30
1.4. Aanranding en Frotteurisme	33
1.5. Exhibitionisme	36
1.6.Online Seksuele Delicten	38
1.7. Zoöfilie	45
1.8. Vrouwelijke Seksovertreders	46
1.9. Samenvatting	46
2. AFWIJKEND, GESTOORD OF ZIEK? PSYCHIATRISCHE DIAGNOSTIEK VAN SEKSOVERTREDERS	49
2.1. Ziekte	49
2.2. Psychische stoornis	51
2.3. Het handboek voor de classificatie van psychische stoornissen: de geschiedenis van de parafilieën	53
2.4. Het hart van de DSM criteria: Schade en disfunctie	56
2.5. Parafiele stoornissen volgens de DSM-5	57
2.6. Theorieën	65
2.7. Comorbiditeit	67
2.8. Prevalentie	67
2.9. Toerekeningsvatbaarheid.	67
2.10 Samenvatting	68
3. GEVOLGEN VOOR DE SLACHTOFFERS	71
3.1.Seksueel Kindermisbruik(SKM)	71
3.2. Gevolgen van misbruik door hulpverleners, priesters, leerkrachten.	81
3.3. Gevolgen van verkrachting	81

3.4 Gevolgen van aanranding en frotteurisme	84
3.5 Exhibitionisme: gevolgen voor slachtoffers	85
3.6. Gevolgen van online seksuele delicten	85
3.7. Veerkracht (Resilience)	86
3.8. Posttraumatische groei	88
3.9. Samenvatting	88
4 . STRATEGIEËN VOOR HET TERUGDRINGEN VAN ZEDENDELICTEN	91
4.1. Definitieve oplossingen? Gevangenisstraf, castratie en desistentie	92
4.2. Risicotaxatie	94
4.3. Preventie	106
4.4. Samenvatting	114
5. BEHANDELING VAN ZEDENDELINQUENTEN: WAT WERKT?	117
5.1. Wat werkt? Risico, behoefte en responsiviteit	117
5.2. Meta-analyse: werkt de behandeling?	121
5.3. Over wetenschappelijk onderzoek	124
5.4. Het terugvalpreventie model (TP)	125
5.4. Het zelfregulatie model	126
5.5. Het Goede Leven model (GLM)	127
5.6. Desistentie	132
5.8. Het behandelmodel van Marshall	132
5.9. Medicinale behandelingen	134
5.10. Samenvatting	136
6. HET GOEDE-LEVEN MODEL NADER BEKEKEN	139
6.1. Het goede leven en desistentie	139
6.2. Diagnostiek	143
6.3. Eerste fase: ontdekking van overtreding gerelateerde zaken	144
6.4. Tweede fase: praktische identiteiten en primary goods	146
6.5. Derde fase: Selectie van praktische identiteiten	147
6.5. Vierde fase: rekening houden met, en gebruik maken van de context	148
6.6. Formulering van een gedetailleerd Goed Leven Plan	149
6.7. Samenvatting	149

7. HET BEHANDELPROGRAMMA VAN MARSHALL	151
7.1. Uitgangspunten	151
7.2. Het voorbereidend programma	159
7.3. Het Rockwood Primaire Programma	161
7.4. Fase 1: engagement	162
7.5. Fase 2: criminogene doelen	166
7.6. Fase 3: zelfcontrole en zelfmanagement	173
7.7. Samenvatting	175
LEXICON	177
BIBLIOGRAFIE	183

VOORWOORD

In de maanden dat ik aan dit boek werkte, heb ik mij vaak afgevraagd: waarom doe ik dit in godsnaam?

Eén van de antwoorden die mij op een zonnige dag te binnen schoot, was: ik zou willen dat ik dit gelezen had vòòr ik in de forensische psychiatrie ging werken. Ik zou sommige dingen anders aangepakt hebben, en mijn behandelingen zouden meer visie uitgestraald hebben en zeer waarschijnlijk ook meer positieve gevolgen gehad hebben.

Ik ben verder gaan schrijven, in de hoop dat u als lezer mijn zijwegen niet hoeft te bewandelen, maar direct op uw hoofdweg terecht kunt komen.

Wie bedank ik allemaal? Martine Blondelle voor de vormgeving, Slavica Petkovic Voglar voor het begin, Christiane Dehairs voor de steun, correctie en het terugvinden, collega's Ragna Plomp en Guido Williams voor het meelesen, en Daniel Blondelle voor de gezellige discussies.

Guia de Isora, 1 april 2015

INLEIDING

De bedoeling van dit boek is, om een overzicht te geven van de stand van zaken op het gebied van zedendelinquentie in Nederland: vooreerst de juridische kaders, de gevolgen voor de slachtoffers en de psychiatrische visie op seksuele stoornissen. Vervolgens behandel ik de risico-inschattingen, en de mogelijkheden tot behandeling en begeleiding. Het boek besluit met 2 meer uitgewerkte beschrijvingen van behandelmethodes die over het algemeen als voorbeeld gezien worden van hoe het zou kunnen en moeten: het Goede Leven Model, en de behandelmethode van William Marshall en zijn team in Canada.

Leidende visie in dit boek is de empirische methode, en ik probeer dan ook zoveel als mogelijk is te refereren aan wetenschappelijk onderzoek. Aangezien empirisch onderzoek voornamelijk plaats vindt in de Verenigde Staten, Canada, de Scandinavische landen, Duitsland en Nederland, zullen mijn verwijzingen voornamelijk betrekking hebben op deze landen.

Voor wie is dit boek? Voor iedereen die betrokken is bij de opsporing, berechting, begeleiding, bestudering en behandeling van zedendelinquenten, waarbij de wetgeving en behandeling in Nederland voorop staat. Ontwikkelde leken kunnen en zouden dit boek ook moeten lezen om hun horizon te verbreden en hun oordelen over seksovertreders bij te stellen en te nuanceren. Last but not least denk ik dat ook zedendelinquenten zelf en mensen uit hun omgeving baat kunnen hebben bij het lezen van dit boek; er is immers hoop!

Het zal opvallen: in dit boek gebruik ik zoveel mogelijk het woord 'seksovertreders' in plaats van 'seksuele delinquenten' of 'zedendelinquenten'. De redenen daarvoor hebben vooral te maken met een visie die ik in dit boek uit wil dragen, namelijk een onderscheid maken tussen de persoon van de delinquent, en zijn daad. De daad is fout en wordt afgekeurd, het is een delict. Maar de persoon beschouw ik als een mens die respect en hulp nodig heeft, naast de straf die hem door de gemeenschap is opgelegd. Daarom vermijd ik zoveel mogelijk het woord delinquent, en ben zo vrij geweest dit te

vervangen door 'seksovertreder', een letterlijke vertaling van het Engelse woord 'sex offender'.

Er is nog een ander woord wat ik gebruik in dit boek, en wat niet opgenomen is in de Van Dale: 'desistentie', als vertaling van het Engelse woord 'desistance', wat betekent: 'er vanaf zien, er mee ophouden'. Aangezien we in het Nederlands ook het woord 'persistentie' kennen (volhouden, doorgaan), leek het mij een kleine stap om het woord desistentie in dit boek te introduceren, wat dus betekent: er vanaf zien, ermee ophouden. Mede omdat het zo'n belangrijke rol speelt in de moderne theorieën over criminele carrières, vond ik dat een nieuw woord geboren mocht worden.

Als ik over seksovertreders schrijf, dan gebruik ik de mannelijke persoonsvorm, omdat nu eenmaal de overgrote meerderheid van de plegers mannen zijn. Natuurlijk zijn er ook vrouwelijke seksovertreders, en waar het onderscheid belangrijk is zal ik dat aangeven.

Nog een caveat tot slot: hoewel ik maanden doorgebracht heb met het doorspitten van databases, tijdschriften en boeken, zijn de literatuurverwijzingen in dit boek niet volledig en uitputtend, zoals dat bijvoorbeeld in een doctoraatsverhandeling gebruikelijk zou zijn. Ik geef meestal een typische, zo recent mogelijke verwijzing (bij voorkeur in het Nederlands, maar dat is vaak niet gelukt...), die de geïnteresseerde lezer op weg kan helpen naar meer. Ook heb ik vooral die studies vermeld die indruk op mij gemaakt hebben vanwege de kwaliteit, eruditie, sociale betrokkenheid, on-bevooroordeeldheid en creativiteit die ze uitstraalden.

HOOFDSTUK 1 SEKSUELE DELICTEN

In elke maatschappij en door de eeuwen heen, bestonden opvattingen over welke seksuele activiteiten wel en niet toelaatbaar waren, en hoe deze door de wet gereguleerd en gesanctioneerd werden.

“De razende storm van de geslachtsdrift’, om Plato’s woorden te gebruiken, heeft altijd de pogingen om haar te controleren getart. Dat wil niet zeggen dat elke civilisatie dit niet geprobeerd heeft. Op ieder willekeurig moment van de geschiedenis werden sommige vormen van seksualiteit vergoelikt terwijl andere vormen meedogenloos gestraft werden. Spring een paar eeuwen naar voor of naar achter, steek een grens over, en het argeloze plezier van de ene maatschappij verandert in de ernstigste misdaad in een andere.’ (Berkowitz, 2012).

In dit hoofdstuk zal ik een overzicht geven van de Nederlandse wetgeving over (strafbare) seksuele handelingen aan de hand van de betreffende artikelen uit het Nederlandse Wetboek van Strafrecht, gevolgd door cijfermateriaal over de frequentie waarmee dit gedrag voorkomt in ons land. Soms geef ik ook cijfers over de ons omringende landen of het wereldwijd voorkomen van een bepaald seksueel gedrag. Achtereenvolgend bespreek ik seksueel misbruik van kinderen en minderjarigen, seksueel misbruik van volwassenen, verkrachting, aanranding en frotteurisme, exhibitionisme, online seksuele overtredingen, zoöfilie en vrouwelijke seksovertreders.

1.1. SEKSUEEL MISBRUIK

‘Seksueel misbruik’ is een benaming voor allerlei gedragingen en handelingen die in de maatschappij bij wet verboden zijn, en waarop vaak zware gevangenisstraffen en sociale uitsluiting de sancties zijn. Seksueel misbruik speelt zich meestal af in een ongelijkwaardige relatie, en men zou voornamelijk 3 types kunnen onderscheiden: seksueel misbruik van kinderen (0-12 jr), minderjarigen (12-18 jr), en seksueel misbruik van personen die zich in een afhankelijke relatie bevinden zoals bijvoorbeeld seksueel misbruik van een leerling(e), een patiënt of een cliënt (18+).

Ook al zou het seksueel contact met wederzijdse toestemming plaats vinden, dan wordt het toch in veel gevallen door de wet beschouwd als misbruik.

Onder *seksueel misbruik van kinderen* worden allerlei zaken verstaan: het kan gaan om seksuele opmerkingen, seksueel lastig gevallen worden op internet, onzedelijke aanrakingen en in zijn ergste vorm: penetratie van kinderen die de pubescente leeftijd nog niet bereikt hebben (jonger dan 12 jaar).

De laatste jaren zijn verschillende zaken op dit gebied breed uitgemeten in de media. Een man in Amsterdam die tientallen slachtoffertjes gemaakt zou hebben (Robert M.); een zwemleraar die ontucht pleegde met zijn pupillen (Benno L.); een bisschop die zich aan jonge kinderen vergreep (bisschop van G. uit Brugge, België) en meerdere misbruik-gevallen in de katholieke kerk; een moordenaar die zich vergreep aan jonge kinderen, en deze ook ombracht (Dutroux in België).

Eén van de meest typische seksuele mores die de laatste tijd grote veranderingen ondergaan heeft in onze cultuur is wel seksuele handelingen ten opzichte van kinderen. Seksuele delicten ten opzichte van kinderen worden (zeer) zwaar bestraft tegenwoordig, terwijl nog geen 30 jaar geleden dit absoluut niet het geval was, en deze delicten vaak juist vergoelikt werden.

In de jaren 70 en 80 van de vorige eeuw werden seksuele handelingen met kinderen van 12 jaar en ouder gedoogd, als het kind er 'vrijwillig' aan deel nam. Men ging er ook van uit dat kinderen seksuele gevoelens hebben, en dat een absoluut verbod op pedoseksuele contacten een miskenning van deze gevoelens zou inhouden (bijvoorbeeld Sandfort, 1988). Nog niet zo lang geleden (Drenth, 2012) blikte een Nederlandse emeritus-hoogleraar in nostalgische bewoordingen terug op het verleden waarin de 'knapenliefde' nog wettelijk was toegestaan en pedofielen nog in de Orde van de Nederlandse Leeuw verheven konden worden...

In juni 1990, een jaar na de val van de muur, werd in Duitsland de Derde Berlijnse Conferentie voor Seksuologie gehouden. Er werden twee medailles uitgereikt voor bijzondere verdiensten voor de seksuologie. Eén van die medailles ging naar de Nederlandse psychiater Herman Musaph, en de tweede ging naar de Oostenrijker Borneman: 'In zijn dankwoord – speciaal in het Duits om te voorkomen dat hij door de

aanwezige pers verkeerd zou worden geciteerd – benadrukte Borneman, zonder de ernst van seksueel misbruik te ontkennen, het recht van kinderen op seksualiteit met volwassenen. Hij verduidelijkte dat dit natuurlijk niet automatisch het omgekeerde impliceert.’ (Sandfort, 1990).

Seksuele mores veranderen, en dat gaat soms verbluffend snel.

Seksueel misbruik van minderjarigen wordt vaak gepleegd door volwassenen die in een machts- of gezagsrelatie ten opzichte van de jongere staan (stiefvaders, leraren, priesters, sportbegeleiders, hulpverleners). Hier geldt dus met name dat de seksuele handelingen strafbaar zijn, zelfs al vinden die met wederzijdse toestemming plaats: kinderen van 12 tot 16 jaar worden verondersteld nog niet in staat te zijn om zelfstandig deze keuzes te maken. Daarentegen zijn normale, bij de ontwikkeling horende seksuele handelingen tussen jongeren onderling niet strafbaar gesteld in Nederland.

Er zijn ook nog een aantal wetsartikelen die betrekking hebben op jongeren tussen de 16 en de 18 jaar, met name om hen te beschermen tegen seksuele benadering door volwassenen die enige vorm van gezag over hen uitoefenen (artikel 248 Sr).

ARTIKELN UIT HET NEDERLANDS WETBOEK VAN STRAFRECHT DIE BETREKKING HEBBEN OP SEKSUEEL MISBRUIK

artikel 244 Gemeenschap met een persoon jonger dan 12 jaar.
Hij die met iemand beneden de leeftijd van twaalf jaren handelingen pleegt die bestaan uit of mede bestaan uit het seksueel binnendringen van het lichaam, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren of geldboete van de vijfde categorie.

Artikel 245 Gemeenschap met een persoon tussen 12 en 16 jaar.
Hij die met iemand, die de leeftijd van twaalf jaren maar nog niet die van zestien jaren heeft bereikt, buiten echt, ontuchtige handelingen pleegt die bestaan uit of mede bestaan uit het seksueel binnendringen van het lichaam, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren of geldboete van de vijfde categorie.

Als we bedenken dat de straf voor doodslag in Nederland op maximaal 15 jaren ligt, dan is het duidelijk dat voor de verkrachting van

kinderen onder de 12 jaar een bijna even hoge straf in het vooruitzicht gesteld wordt. De geldboete is even hoog als bij doodslag, in principe (vijfde categorie).

artikel 247: Ontucht met een onbewuste, verstandelijk gehandicapte, kind.

Hij die met iemand van wie hij weet dat hij in staat van bewusteloosheid, verminderd bewustzijn of lichamelijk onmacht verkeert, dan wel aan een zodanige gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van zijn geestvermogens lijdt dat hij niet of onvolkomen in staat is zijn wil daaromtrent te bepalen of kenbaar te maken of daartegen weerstand te bieden of met iemand beneden de leeftijd van zestien jaren buiten echt ontuchtige handelingen pleegt of laatstgemelde tot het plegen of dulden van zodanige handelingen buiten echt met een derde verleidt, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vierde categorie.

Artikel 247 is een beetje een allegaartje. Het gaat om ontucht met gehandicapten, ontuchtige handelingen met iemand die onder invloed verkeert en ontucht met iemand beneden de 16 jaar. Er wordt ook nog vermeld: "buiten echt", alsof men getrouwd zou kunnen zijn met iemand die jonger is dan 16 jaar, en als dat het geval zou zijn, dan mag het wel...

'Ontucht' is seksueel contact dat volgens de heersende moraal ongeoorloofd is. De wet en de morele mening van de burgers kunnen echter in de loop van de tijd veranderen. Wet en volksmening beïnvloeden elkaar. Wat vroeger door een volk of door de wetgever voor ontucht werd gehouden, kan in later tijden worden aanvaard. Een voorbeeld daarvan zijn homoseksuele contacten tussen meerderjarigen. Seksuele contacten tussen minderjarigen met wederzijdse toestemming wordt door de wet niet bestraft .

Artikel 248 behandelt de meeste vormen van seksueel kindermisbruik.

248a Aanzetten tot een ontuchtige handeling van een minderjarige.

Hij die door giften of beloften van geld of goed, misbruik van uit feitelijke verhoudingen voortvloeiend overwicht of misleiding een persoon waarvan hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat deze de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, opzettelijk beweegt ontuchtige handelingen te plegen of zodanige handelingen van hem te

dulden, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of geldboete van de vierde categorie.

248b Ontucht met een minderjarige prostituee.

Hij die ontucht pleegt met iemand die zich beschikbaar stelt tot het verrichten van seksuele handelingen met een derde tegen betaling en die de leeftijd van zestien jaren maar nog niet de leeftijd van achttien jaren heeft bereikt, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of geldboete van de vierde categorie.

248c Aanwezigheid bij seksuele uitbuiting van een minderjarige .

Hij die opzettelijk aanwezig is bij het plegen van ontuchtige handelingen door een persoon waarvan hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat deze de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt dan wel bij het vertonen van afbeeldingen van dergelijke handelingen in een daarvoor bestemde gelegenheid, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of geldboete van de vierde categorie.

248d Bescherming van het kind tegen schadelijke invloeden.

Hij die een persoon van wie hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat deze de leeftijd van zestien jaren nog niet heeft bereikt, met ontuchtig oogmerk ertoe beweegt getuige te zijn van seksuele handelingen, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie.

248e Is gericht tegen grooming .

Hij die door middel van een geautomatiseerd netwerk of met gebruikmaking van een communicatiedienst een persoon van wie hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat deze de leeftijd van zestien jaren nog niet heeft bereikt, een ontmoeting voorstelt met het oogmerk ontuchtige handelingen met die persoon te plegen of een afbeelding van een seksuele gedraging waarbij die persoon is betrokken, te vervaardigen wordt, indien hij enige handeling onderneemt gericht op het verwezenlijken van die ontmoeting, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie.

248f Aanzetten tot ontucht.

Hij die door dwang, geweld of een andere feitelijkheid of door dreiging met geweld of een andere feitelijkheid, het plegen van ontucht door een

persoon van wie hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat deze de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, met een derde opzettelijk teweegbrengt of bevordert, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste tien jaren of geldboete van de vijfde categorie.

249 Ontucht met misbruik van gezag/vertrouwen.

1 Hij die ontucht pleegt met zijn minderjarig kind, stiefkind of pleegkind, zijn pupil, een aan zijn zorg, opleiding of waakzaamheid toevertrouwde minderjarige of zijn minderjarige bediende of ondergeschikte, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vierde categorie.

2 Met dezelfde straf wordt gestraft:

- 1. De ambtenaar die ontucht pleegt met een persoon aan zijn gezag onderworpen of aan zijn waakzaamheid toevertrouwd of aanbevolen;*
- 2. De bestuurder, arts, onderwijzer, beambte, opzichter of bediende in een gevangenis, rijksinrichting voor kinderbescherming, weeshuis, ziekenhuis, of instelling van weldadigheid, die ontucht pleegt met een persoon daarin opgenomen;*
- 3. Degene die, werkzaam in de gezondheidszorg of maatschappelijke zorg, ontucht pleegt met iemand die zich als patiënt of cliënt aan zijn hulp of zorg heeft toevertrouwd.*

250 Bevorderen dat iemand onder de 18 ontucht pleegt.

Wordt gestraft:

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of geldboete van de vierde categorie, hij die het plegen van ontucht door zijn minderjarig kind, stiefkind of pleegkind, zijn pupil, een aan zijn zorg, opleiding of waakzaamheid toevertrouwde minderjarige of zijn minderjarige bediende of ondergeschikte met een derde opzettelijk teweegbrengt of bevordert;

2. Met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren of geldboete van de vierde categorie, hij die, buiten de gevallen genoemd onder 1°, het plegen van ontucht door een minderjarige wiens minderjarigheid hij kent of redelijkerwijs moet vermoeden, met een derde opzettelijk teweegbrengt of bevordert.

Indien de schuldige van het plegen van het misdrijf een gewoonte maakt, kunnen de gevangenisstraffen met een derde worden verhoogd.

251: Ontzetting uit rechten en uitoefening van een beroep.

1. *Bij veroordeling wegens een der in de artikelen 240b tot en met 247 onderscheidenlijk 248a tot en met 250 omschreven misdrijven, kan ontzetting van de in artikel 28, eerste lid, onder 1°, 2° en 4°, vermelde rechten worden uitgesproken (...).*

2. *Indien de schuldige aan een der misdrijven in de artikelen 240b tot en met 247 en 248a tot en met 250 omschreven, het misdrijf in zijn beroep begaat, kan hij van de uitoefening van dat beroep worden ontzet.*

CIJFERS OVER SEKSUEEL KINDER MISBRUIK (SKM).

VOORAF: DE ERNST VAN HET SEKSUEEL MISBRUIK

Uiteraard is het belangrijk, als we over SKM spreken, om de ernst van het misbruik mee te nemen in de discussie. Hoewel dit een voor de hand liggende eis is, blijkt hierover in de afgelopen 20 jaar weinig overeenstemming te bestaan, waardoor het soms erg moeilijk is om diverse onderzoeken met elkaar te vergelijken. Ik volg het heldere systeem van Mohler-Kuo (2014), die het seksueel misbruik indeelt in drie categorieën van ernst, met de mogelijkheid deze drie categorieën nog verder onder te verdelen, zodat er een totaal van 19 mogelijke varianten ontstaan:

a. Misbruik zonder fysiek contact: (1) gedwongen om seksuele ontbloting te zien; (2) gedwongen om het naakte lichaam te laten zien; (3) gedwongen om toe te zien terwijl anderen seks hebben; (4) gedwongen om pornografisch materiaal te bekijken; (5) tegen de wil foto's van naakte lichaam laten maken; (6) tegen de wil intieme foto's van zichzelf geven; (7) door iemand verbaal of via mail of sms seksueel gemolesteerd worden; (8) seksueel lastig gevallen worden via internet.

b. Fysiek contact zonder penetratie: (9) gekust of aangeraakt worden tegen de wil; (10) gedwongen worden om iemand te kussen; (11) gedwongen om in de prostitutie te gaan; (12) gedwongen penetratie met vinger of object, iemand probeerde maar het lukte niet; (13) gedwongen vaginale geslachtsgemeenschap maar het lukte niet; (14) iemand probeerde anale gemeenschap maar het lukte niet; (15) gedwongen orale gemeenschap maar het lukte niet.

c. Seksueel misbruik met penetratie: (16) gedwongen penetratie met de vinger of een object; (17) gedwongen vaginale gemeenschap;

(18)gedwongen anale gemeenschap; (19)gedwongen orale gemeenschap.

Bij de bespreking van onderzoeksresultaten die betrekking hebben op seksueel misbruik zal ik deze categorieën af en toe tussen haakjes vermelden.

PREVALENTIE VAN SEKSUEEL KINDERMISBRUIK(SKM) IN NEDERLAND:

Prevalentie en actuele prevalentie

Als we willen weten hoe vaak iets voorkomt, dan maken we meestal gebruik van twee soorten cijfermateriaal: prevalentie (soms lifetime-prevalentie genoemd) beantwoordt de vraag hoe vaak iets is voorgekomen in iemands leven tot op het tijdstip van het onderzoek. Actuele prevalentie heeft meestal betrekking op het voorkomen van een bepaald verschijnsel in een bepaalde periode (bijvoorbeeld één jaar).

Informanten of zelf-rapportage

Veel onderzoeken naar het voorkomen van seksueel geweld maken gebruik van zelfrapportages. Via interviews, vragenlijsten, via de telefoon of internet worden proefpersonen gevraagd naar hun ervaringen.

Andere onderzoekers maken gebruik van informanten: leerkrachten, ouders, huisartsen en andere personen die informatie kunnen geven over mogelijke slachtoffers.

Zelfrapportages geven volgens veel wetenschappers het meest betrouwbare beeld van het vóórkomen van misbruik maar geven nog steeds een onderschatting van de werkelijke prevalentie (Finkelhor e.a., 2010).

Via informanten proberen een indruk te krijgen van de omvang van seksuele kindermishandeling leidt tot een zeer grote onderschatting, maar geeft aan de andere kant de gelegenheid het proces van bekendmaking en interventie beter te bestuderen. Een ander voordeel is dat via informanten het misbruik van zeer jonge kinderen beter in kaart gebracht kan worden; zij zijn immers nog niet in staat aan zelfrapportage te doen.

In Nederland zijn de onderzoeken naar prevalentie van seksueel misbruik onlangs samengevat en aangevuld in het rapport van de